

Ільїн Валерій

к.е.н., старший науковий співробітник
ННЦ «Інститут аграрної економіки» НААН
м. Київ, Україна

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

Методологічні аспекти економічної науки у виявленні взаємозв'язків між процесами і явищами, зламами і тенденціями розвитку, а також можливих суперечностей та шляхів їх узгодження в конкретних умовах суспільно-господарського життя завжди належали до найактуальніших у розвитку економічної думки. Проте коло проблемних питань методології не залишається незмінним. Воно розширюється необґрунтованим змішуванням різних філософських, юридичних, адміністративних, загальнонаукових і вузькоспеціалізованих понять, механізмом прояву або недієвістю “надуманих” економічних законів, які поступово сходять з історичної сцени, вектором доцільності суспільно-економічної діяльності, необхідністю подолання соціальної ентропії. Викладене переконує, що роль методології у визначенні перспектив подальшого поступу економічної науки і підвищенні якості наукового дослідження суттєво зростає.

За останнє десятиліття методологія набула значного розвитку і нормативного спрямування, стала орієнтиром у науковій роботі й реалізує евристичну (пошукову) функцію предметної галузі дослідження. Вона визначає, якою мірою отримана інформація може слугувати реальною та надійною основою економічних знань, що не лише пояснюють предметну галузь, але й одночасно стають інструментом пошуку нових знань для побудови раціональних економічних моделей. Аналіз дав змогу визначити такі чинники сучасного розвитку методології [1]:

- по-перше, тенденція до інтеграції знань, посилення зв'язку між науками і науковими напрямами, визнання людини об'єктом інтеграції всіх суспільних наук і метою соціально-економічного розвитку суспільства, визнання синергії, ентропії, надання дослідженням цілісності, системності, ефективності та професійного спрямування;
- по-друге, ускладнення економічної науки, більша різноманітність методів дослідження, висвітлення нових аспектів предмета дослідження;
- по-третє, розрив між філософсько-методологічними проблемами і спеціальними методологічними питаннями економічних досліджень, необхідність розв'язання проблем, що виходять за межі конкретного дослідження, але методологічно ще не вирішені філософією, заповнення створеного вакууму методологічними концепціями, положеннями з метою подальшого вдосконалення методології економічних досліджень;

• по-четверте, необґрунтоване застосуванням математичних методів та абсолютизація кількісних методів дослідження на шкоду якісному аналізу, що може не наблизити до істини, а віддалити від неї. Останнім часом суспільні науки стали не лише потужним стимулом розвитку математики, а й своєрідним полігоном їх перевірки, про що свідчить значна частина зарубіжних публікацій. Це явище має також і соціальне коріння. Якісний аналіз в економічних дослідженнях часто призводить до неприйнятних для владних структур висновків, а кількісний дає змогу досягти конкретних практичних результатів, відкриває можливість для ідеологічної маніпуляції у сфері економіки та за її межами. Економічна наука не може обійтися без кількісного аналізу, але ще більшою мірою вона потребує методологічного обґрунтування процесів і явищ;

• по-п'яте, зростання ролі людського фактора у розв'язанні економічних проблем, людського та соціального потенціалу. Проведеними Світовим банком дослідженнями у 192 країнах встановлено, що лише 16 % економічного зростання в країнах з перехідною економікою зумовлено виробничим потенціалом, 20 % – природними ресурсами, а 64 % безпосередньо пов'язані з людським і соціальним потенціалом [2, с. 370];

• по-шосте, становлення заснованого на продукуванні й споживанні знання (knowledge economy) постіндустріального суспільства та виробництво на їхній основі благ (knowledge based goods). Матеріалізовані в продуктах і послугах знання формують значну частину створюваної суспільством вартості. Цей процес здійснюється за рахунок інтелектуалізації використовуваних технологій, що забезпечує різке підвищення продуктивності праці.

Питання методології досить складне, оскільки саме лише поняття тлумачиться по-різному. За словниками, методологія (гр. *metodos* – спосіб, метод і *logos* – наука, знання) – вчення про правила мислення при створенні теорії науки; вчення про науковий метод пізнання і перетворення світу, його філософська, теоретична основа; сукупність прийомів дослідження, що застосовуються в будь-якій науці відповідно до специфіки об'єкта її пізнання [3, с. 636; 4, с. 178]. Сучасна наука розглядає методологію в широкому і вузькому визначенні змісту. У широкому розумінні методологія являє собою сукупність найзагальніших, насамперед світоглядних, принципів в їх застосуванні до вирішення складних теоретичних і практичних завдань, тобто характеризує світоглядну позицію дослідника. Водночас це і вчення про методи пізнання, що обґрунтовують вихідні принципи і способи їх конкретного застосування в пізнавальній і практичній діяльності. Методологія у вузькому розумінні – це вчення про методи наукового дослідження [5, с. 8].

Методологія визначається як система принципів і способів організації та побудови теоретичної і практичної діяльності. Ця дефініція відноситься до методології пізнання взагалі. Конкретизуючи це визначення стосовно наукового дослідження конкретних проблем, можна визначити методологію як систему основоположних теоретичних поглядів, даних практичного досвіду, методичних підходів до проведення і використання результатів дослідження [6].

Методологія оцінювання впливів на конкуренцію ще не склалася. У різних

країнах проведення оцінки розрізняють по суб'єкту оцінки (хто проводить оцінку: міністерство, агентство, комісія, залучені оцінювачі тощо), об'єкту оцінки (що оцінюється: національні, регіональні, місцеві законодавчі акти, нові або вже чинні норми регулювання), строкам проведення оцінки, ступеня обов'язковості оцінки для законодавчих актів, глибині оцінки. Водночас розробляють міжнародні стандарти оцінки впливу на конкуренцію, в яких пропонують уніфіковані методики для оцінки впливу державних політик на конкурентне середовище.

Список використаних джерел

1. Россоха В.В. Методологія та її роль в сучасних економічних дослідженнях / В. В. Россоха // АгроІнКом. – 2009. – № 1–4. – С. 50–55.
2. Пирожков С. І. Трудовой потенциал в демографическом измерении / С. І. Пирожков // Демографический и трудовой потенциал : избран. науч. труды : в 2-х т. – К. : Киев. нац. торг.-екон. ун-т, 2008. – 934 с.
3. Словник іншомовних слів / [уклад. Л.О. Пустовіт та ін.]. – К. : Довіра, 2000. – 1018. – (Б-ка держ. службовця. Держ. мова і діловодство).
4. Новий тлумачний словник української мови : у 3-х т. / [уклад. В. В. Яременко, О. М. Сліпушко] ; наук. ред. Л. І. Андрієвський. – К. : Аконіт, 2000. – Т. 2. – 926 с.
5. Образцов П. И. Методы и методология психолого-педагогического исследования / П. И. Образцов – С.Пб. : Питер, 2004. – 268 с. – (Серия “Краткий курс”).
6. Ильин В.Ю. Методологические основы конкурентоспособности аграрных предприятий в условиях глобализации / В. Ю. Ильин, Е. В. Ильина // Феномен рыночного хозяйства: от истоков до наших дней : материалы II-ой междунар. науч.-практ. конф. ; под ред. Я.С. Ядгарова и др. – Краснодар, 2014. – С. 444-453.

Ільїна Олена
аспірант

Луганський національний аграрний університет
м. Харків, Україна

ЗОВНІШНЯ ПІДТРИМКА ПОЛІТИКИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

На сьогодні Україна розглядає співробітництво з Європейським банком реконструкції та розвитку як один із перспективних напрямків міжнародного фінансово-економічного співробітництва. Про це повідомив Міністр аграрної політики та продовольства України Олексій Павленко, виступаючи у Лондоні на бізнес-форумі «Інвестиції в сільське господарство та продовольство України» [1].

ЄБРР - найбільший інвестор сільськогосподарського сектору регіону країн Центральної та східної Європи, а також найбільший фінансовий інвестор в економіку України. Залучення ЄБРР у сектор сільського господарства охоплює